

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การป้องกัน
การทุจริต
และ
ประพฤติมิชอบ
ที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ
ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

๓๗๐.๑๑๕	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
ส ๖๙๑ ก	การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
	๓๖ หน้า
	๑. กฎหมาย--การศึกษา
	๒. การศึกษา-การทุจริตและประพฤติมิชอบ
	๓. ชื่อเรื่อง

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.	อันดับที่ ๔๔/๒๕๕๕
จำนวนพิมพ์	๒,๐๐๐ เล่ม
ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่	สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ๘๘/๒๐ ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๖๖๘-๗๑๒๓ ต่อ ๒๓๑๕ Website : http://www.onec.go.th
สำนักพิมพ์	บริษัท พรินทวามกราฟิค จำกัด ๘๐/๖ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๓๔/๑ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงอรุณอมรินทร์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐ โทร. ๐-๒๔๒๔-๓๒๔๘, ๐-๒๔๒๔-๓๒๕๒ โทรสาร ๐-๒๔๒๔-๓๒๔๘, ๐-๒๔๒๔-๓๒๕๒

คำนำ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations) เล็งเห็นความสำคัญ
ของปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงได้
จัดทำ “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓”
(United Nations Convention against Corruption 2003) ขึ้น เพื่อร่วม
มือกันป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งประเทศไทยได้ยื่นสัตยาบัน
สารเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ แล้วในปีที่ผ่านมา

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเทศไทยมีการ
ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ยังมีการทุจริตให้พบเห็นกันอยู่
โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานั้น มีการทุจริตทั้งในเด็กเยาวชน
และผู้ใหญ่ จึงควรมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้มากขึ้น โดยมี
“การศึกษา” เป็นเครื่องมือที่สำคัญ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้
แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริตโดยใช้กลไกทางการศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตร
ทุกระดับให้สามารถปรับเปลี่ยนนิสัยของคนไทยให้เป็นคนดี และ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
โดยมอบหมายสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นกลไกหลักในการ
ผลักดันให้ประสบผลสำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำเอกสารนี้ เพื่อเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและบุคคลทั่วไปร่วมกันปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก เรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต และต่อต้านการทุจริต ให้แก่เด็กและเยาวชน ให้มากขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของประเทศไทยในฐานะ ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติที่ได้ให้ความสำคัญกับการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตตาม “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓” (United Nations Convention against Corruption 2003)

ดร.ศิริธรา พิชัยชาญณรงค์
เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
๑. ความนำ	๑
๒. สภาวการณ์การทุจริตของประเทศต่างๆ	๓
๓. สภาวการณ์การทุจริตในประเทศไทย	๖
๔. การส่งเสริมคุณธรรมเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๑๓
๔.๑ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง	๑๓
๔.๒ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา	๑๕
๔.๓ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม	๑๕
๕. ข้อเสนอแนะ	๒๓
เอกสารอ้างอิง	๒๖

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๑. ความนำ

หลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาและภัยคุกคามจากการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมโลกได้ทวีความรุนแรงขึ้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างตระหนักดีว่าปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของสังคม และลักษณะของพฤติกรรมกรรมการทุจริตคอร์รัปชันจะมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในลักษณะเครือข่ายข้ามพรมแดนประเทศ การทำให้ปัญหาการทุจริตหมดไปจากประเทศใดประเทศหนึ่งต้องได้รับความร่วมมือในระดับสากล ที่ประชุมสมัชชาแห่งสหประชาชาติจึงมีการพิจารณาถึงการป้องกันและควบคุมปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน โดยได้จัดทำ “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓” (United Nations Convention against Corruption 2003) ขึ้น และให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติซึ่งครอบคลุมทั่วทุกภูมิภาคของโลกได้ให้สัตยาบันเพื่อให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างกัน อันจะทำให้การป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระดับภายในประเทศและในระดับสากลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริตนี้ ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมใหญ่สมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๘ อนุสัญญามีวัตถุประสงค์หลักเพื่อกำหนดมาตรฐานสากลเกี่ยวกับมาตรการและกฎเกณฑ์ที่ประเทศต่าง ๆ สามารถนำไปปรับใช้เพื่อเสริมสร้างระบบกฎหมายภายในของตนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยแบ่งเป็น ๘ หมวด ๗๑ ข้อบท ประกอบด้วยบทบัญญัติเกี่ยวกับมาตรการเชิงป้องกัน (preventive measures) และการกำหนดให้การกระทำผิดในลักษณะต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการทุจริตเป็นความผิดทางอาญา (criminalization) (เช่น การให้สินบน การยกยอกทรัพย์ การใช้อิทธิพลในทางที่ผิด และการฉ้อราษฎร์บังหลวง) ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา นอกจากนี้ มีข้อบทเกี่ยวกับการติดตามสินทรัพย์คืนและการส่งสินทรัพย์ให้แก่เจ้าของเดิมที่ช่วยด้วยกฎหมาย อันเป็นบทบัญญัติที่ถือเป็นพัฒนาการทางกฎหมายที่สำคัญอีกด้วย

ประเทศไทยได้ยื่นสัตยาบันสารเพื่อเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ นับเป็นลำดับประเทศที่ ๑๔๙ โดยอนุสัญญาเริ่มมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา เป็นการแสดงว่ารัฐบาลไทยมุ่งมั่นที่จะต่อต้านปัญหาการทุจริต และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับหน่วยงานผู้บังคับใช้

กฎหมายของประเทศไทยในการขอความร่วมมือจากภาคีอื่น ๆ ตามอนุสัญญาฯ ในการสืบสวน สอบสวน ติดตามและริบทรัพย์สินของผู้ที่กระทำผิดในประเทศไทย ตลอดจนเป็นการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษซึ่งจะมีส่วนช่วยในการเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเมืองและสังคมของประเทศไทยต่อไปในอนาคต

๒. สภาพการณ์การทุจริตของประเทศต่างๆ

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: TI) ได้จัดอันดับภาพลักษณ์คอร์รัปชันในประเทศต่างๆ ทั่วโลกเป็นประจำทุกปี โดยจัดทำดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perceptions Index: CPI) ซึ่งเป็นดัชนีที่แสดงถึงการรับรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการคอร์รัปชันในภาครัฐ (Public Sector) ในประเทศนั้นๆ และให้ความหมายของ “คอร์รัปชัน” (corruption) ว่าหมายถึง การใช้อำนาจที่ได้มาโดยหน้าที่ในการหาประโยชน์ส่วนตัว ส่วนภาครัฐหมายรวมถึงหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่รัฐทั้งหมด ทั้งนักการเมือง ข้าราชการ ทหาร ตำรวจต่างๆ

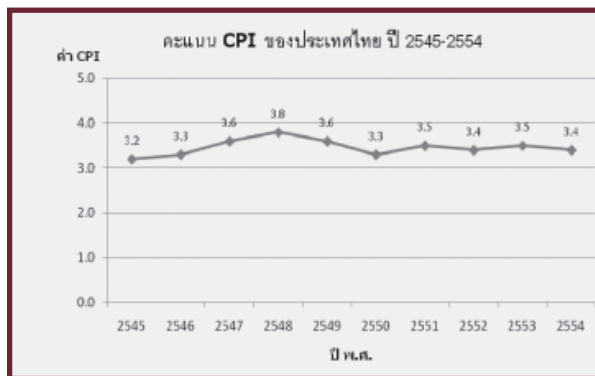
ในปี ๒๕๕๕ มีการจัดอันดับประเทศทั้งหมด ๑๗๖ ประเทศ ค่าดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) เริ่มตั้งแต่ ๐ คะแนน ถึง ๑๐๐ คะแนน โดยค่า CPI ยิ่งสูง แปลว่าการคอร์รัปชัน ยิ่งต่ำ ผลการจัดอันดับพบว่าประเทศส่วนใหญ่มีคะแนน CPI ต่ำกว่าครึ่งหนึ่ง (๕๐) มีเพียง ๕๓ ประเทศ

เท่านั้นที่ได้คะแนนตั้งแต่ ๕๐ คะแนนขึ้นไป โดยประเทศที่มีความโปร่งใสมากที่สุดมี ๓ ประเทศ คือ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ และนิวซีแลนด์ (๕๐) รองลงมาคือ สวีเดน (๔๘) และสิงคโปร์ (๔๗) ทั้ง ๕ ประเทศนี้ได้รับการจัดอันดับความโปร่งใสอยู่ในลำดับแรกๆ ตลอด ๕ ปีที่ผ่านมา โดยประเทศเหล่านี้มีสิ่งๆที่เหมือนกันคือ มีการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพและมีการตั้งกฎเกณฑ์ต่างๆ ขึ้นมาเพื่อต่อสู้และจัดการคอร์รัปชัน และจากการศึกษาขององค์กรความโปร่งใสสากลพบว่าเป็นประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยและมีสื่อมวลชนที่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นสูง มีผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) ต่อหัวของประชากรสูง มีความเหลื่อมล้ำทางรายได้ต่ำ มีอัตรารัฐหนี้เสียเกือบร้อยละ ๑๐๐ และมีการให้ความสำคัญกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งล้วนเป็นกลไกสำคัญที่จะสร้างให้เกิดความโปร่งใส

ส่วนประเทศที่มีการคอร์รัปชันมากที่สุด คือ โชมเลีย เกาหลีเหนือ และอัฟกานิสถาน (๘) รองลงมาคือ ชูดาน (๑๓) และพม่า (๑๕) ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นประเทศที่ไม่มีควมสงบ มีสงครามกลางเมือง อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการ เป็นประเทศที่ยากจน ด้อยพัฒนา และเมื่อพิจารณาตามกลุ่มประเทศและภูมิภาค พบว่า กลุ่มประเทศสมาชิกองค์กรเพื่อความร่วมมือเศรษฐกิจและการพัฒนา หรือ OECD และประเทศในภูมิภาคยุโรปส่วนใหญ่มีคะแนนค่อนข้างดีกว่าภูมิภาคอื่นๆ ขณะที่กลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรปตะวันออกและเอเชียกลาง และภูมิภาคแอฟริกา มีคะแนนค่อนข้างน้อย

สำหรับในภูมิภาคเอเชีย สิงคโปร์ยังคงมีความโปร่งใสเป็นอันดับหนึ่ง (๘๗) รองลงมาคือฮ่องกง (๗๗) และญี่ปุ่น (๗๔) ขณะที่ประเทศ ๓ อันดับท้ายสุดในเอเชีย ได้แก่ เกาหลีเหนือ (๘) อัฟกานิสถาน (๘) และพม่า (๑๕) โดยในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา ประเทศที่มีอันดับความโปร่งใสสูงสุด ๓ อันดับแรกในเอเชียก็ยังคงเดิม คือ สิงคโปร์ ฮ่องกง และญี่ปุ่น

ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับความโปร่งใสอยู่ในอันดับที่ ๘๘ จาก ๑๗๖ ประเทศ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาซึ่งอยู่ในลำดับที่ ๘๐ จาก ๑๘๓ ประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ไทยอยู่อันดับที่ ๑๓ จาก ๒๗ ประเทศ โดยมีค่า CPI เท่ากับ ๓.๗ และในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ค่า CPI ของประเทศไทยในแต่ละปีไม่แตกต่างกันมากนัก คือมีค่าอยู่ระหว่าง ๓.๒ - ๓.๘ (ปีที่ผ่านมาค่าคะแนนอยู่ระหว่าง ๐-๑๐ ส่วนปี ๒๕๕๕ ปรับเป็น ๐-๑๐๐) และจะเห็นว่า ประเทศไทยมีความ

การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ไม่โปร่งใสอยู่ในเกณฑ์สูงกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เช่น สิงคโปร์
ฮ่องกง บูร์ไน เกาหลีใต้ และมาเลเซีย

๓. สภาพการณ์การทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยเป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึง
กันมาก ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพ
ทั่วประเทศ จำนวน ๓,๕๕๕ คน ระหว่างวันที่ ๑-๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕
ของ “สวนดุสิตโพล” ส่วนใหญ่เห็นว่า คนไทยมีความซื่อสัตย์สุจริต
ค่อนข้างน้อยเพราะค่านิยมของสังคมเปลี่ยนไป สังคมเลื่อมโทรม
คนส่วนใหญ่ลุ่มหลงวัตถุนิยม มีค่านิยมในทางที่ผิด มีตัวอย่างที่ไม่ดี
ให้เห็นมากมายในสังคม มีการทุจริตอยู่ในทุกวงการ โดยเห็นว่าสาเหตุที่
ทำให้ความซื่อสัตย์สุจริตของคนไทยลดน้อยลง มาจากความเห็นแก่ตัว
ความละโมภที่มึ่มากขึ้น ขาดการปลูกฝังตั้งแต่วัยเยาว์ ขาดแบบอย่างที่ดี
พบเห็นการทุจริตมากมาย โดยเฉพาะแวดวงราชการและนักการเมือง
สังคมเปลี่ยนแปลง มีเทคโนโลยี สิ่งยั่วยุ และวัตถุนิยมมากขึ้น ดังนั้น
ครอบครัว/พ่อแม่ ผู้ปกครอง โรงเรียน/ครูอาจารย์ ควรเป็นผู้สร้าง
ความซื่อสัตย์สุจริตให้แก่คนไทย

นอกจากนี้ ในแวดวงธุรกิจก็มีการทุจริตคอร์รัปชันเช่นกัน จะ
เห็นได้จากผลการสำรวจอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ (Thailand Economic
Crime Survey) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของผลสำรวจประจำปี PwC's Global
Economic Crime Survey ครั้งที่ ๖ ที่ดำเนินการโดย PwC

(PricewaterhouseCoopers) โดยเก็บข้อมูลจากนักธุรกิจและผู้นำในอุตสาหกรรมต่างๆ จำนวน ๓,๘๗๗ ราย ใน ๗๒ ประเทศทั่วโลก รวมทั้งบริษัทชั้นนำจากประเทศไทยจำนวน ๗๕ ราย ในเรื่องของรูปแบบอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ผลสำรวจพบว่า มีบริษัทของไทยที่ทำการสำรวจถึงร้อยละ ๓๕ ที่ตกเป็นเหยื่อการทุจริตองค์กรประเภทใดประเภทหนึ่งหรือมากกว่าในช่วง ๑๒ เดือนที่ผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับผลสำรวจในระดับโลกที่โดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๓๔ และผลสำรวจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกอยู่ที่ร้อยละ ๓๑ โดยพบว่า ธุรกิจไทยถึงร้อยละ ๗๕ เห็นว่าการทุจริตที่เกิดขึ้นมาจากคนภายในองค์กร ซึ่งมากกว่าระดับโลกที่มีเพียงร้อยละ ๕๖ นอกจากนี้ พบว่าการยักยอกสินทรัพย์ (Asset misappropriation) การรับสินบนและคอร์รัปชัน (Bribery and corruption) และพฤติกรรมกีดกันทางการค้า (Anti-competitive practices) เป็นรูปแบบการทุจริตสามอันดับแรก ที่พบมากที่สุดในประเทศไทย

สำหรับพฤติกรรมในเชิงทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย จากผลการวิจัยพบว่ามีกรกระทำกันหลายรูปแบบ เช่น การสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เรื่อง “ประเมินคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและข้าราชการไทยในสายตาเด็กและเยาวชนใน กทม.” ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ จากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนอายุ ๑๒ - ๒๔ ปี จำนวน ๑,๑๒๗ คน พบว่า ส่วนใหญ่

หรือร้อยละ ๖๓.๙ ระบุเคยพบเห็นการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่รัฐและข้าราชการในการรับสินบน การคดโกง การทุจริตคอร์รัปชัน และส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๕๙.๔ ระบุว่า ข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนที่ยอมรับผู้บังคับบัญชาหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริตคอร์รัปชันกลับได้ดีมีตำแหน่งสูงขึ้นและได้รับผลประโยชน์ต่างตอบแทน ในขณะที่ร้อยละ ๔๐.๖ ระบุข้าราชการ เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชนที่ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน ถูกทอดทิ้ง ไม่มีหน่วยงานใดของรัฐให้ความคุ้มครองอย่างจริงจังต่อเนื่อง

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่น่าเป็นห่วงจากการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เมื่อวันที่ ๑ - ๖ กันยายน ๒๕๕๕ กับประชาชนอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ใน ๑๗ จังหวัด จำนวน ๒,๑๑๗ คน พบว่า ประชาชนที่ศึกษามีแนวโน้มยอมรับได้ ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน แต่ขอให้ตนเองได้ประโยชน์ด้วย เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๖๓.๔ ในเดือนมิถุนายน เป็นร้อยละ ๖๕.๘ ในเดือนสิงหาคม โดยกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงที่สุด เพราะผลสำรวจพบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ ๗๙.๑ และร้อยละ ๗๖.๕ ของผู้ตอบแบบสอบถามที่อายุต่ำกว่า ๒๐ ปี และอายุระหว่าง ๒๐-๒๙ ปี ตามลำดับ ยอมรับได้ ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน แต่ขอให้ตนเองได้ประโยชน์ด้วย และพบว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ ๗๐.๖ ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนสูงที่สุด ที่ยอมรับได้ถ้ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชันแต่ขอให้ตนเองได้ประโยชน์ด้วย ทศนคติเช่นนี้จะก่อให้เกิดวิกฤตสังคม ทำให้เกิดความเสื่อมทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และระเบียบวินัยที่ดีของเยาวชนไทย

นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาและเสริมสร้าง กลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้ สะท้อนสภาพหรือลักษณะปัญหาการทุจริตใน อปท. ซึ่งเกิดจากการทุจริต ด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้างและการเงินการคลัง หรือ เกิดจากตัวบุคคล โดยเฉพาะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และ พนักงานท้องถิ่นบางส่วน มีการจัดซื้อจัดจ้างที่เอื้อประโยชน์ให้พวกพ้อง หรือกลุ่มญาติของตัวเอง ใช้ตำแหน่งของตนแสวงหาผลประโยชน์ เก็บรายได้แล้วไม่ส่งคลัง และมีการแก้ไขหลักฐานการเงิน หรืออาจ เกิดจากไม่มีความรู้ความเข้าใจข้อกำหนด กฏระเบียบ ข้อบังคับ เพียงพอ รวมทั้งเกิดจากช่องว่างของกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เปิดให้ มีการทุจริตได้

ส่วนการทุจริตของข้าราชการในวงการศึกษาที่มีให้เห็น เช่น การเข้าสู่ตำแหน่งของผู้บริหาร การสอบบรรจุครู การแต่งตั้งโยกย้าย การขอมิหรือเลื่อนวิทยฐานะ การจัดซื้อจัดจ้าง การใช้จ่ายงบประมาณ เป็นต้น และเมื่อไม่นานมานี้มีข่าวการทุจริตสอบคัดเลือกเข้าเป็น ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ซึ่งพบว่ามีผู้ทุจริตการสอบ ๒๑๗ ราย จากผู้สมัครทั้งหมด ๒๗๘,๐๖๓ คน โดยการส่งสัญญาณเฉลยข้อสอบ ให้แก่ผู้เข้าสอบด้วยแบตเตอรี่ ซึ่งชุกซ่อนตามจุดซ่อนเร้นของร่างกาย หรือมีบุคคลสวมรอยเป็นผู้มีสิทธิ์สอบตัวจริงเข้าไปสอบแทน โดยมีการ ปลอมแปลงบัตรประชาชนให้ตัวแทนที่เข้าสอบทุกคน

สำหรับการทุจริตของเด็กและเยาวชนนั้น “สวนดุสิตโพล” ได้สำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการทุจริตของเด็กและเยาวชนที่ปรากฏอยู่ในสังคมไทยวันนี้ จากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ และประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒,๐๓๒ คน เมื่อวันที่ ๙-๑๓ มกราคม ๒๕๕๕ ส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กและเยาวชนมีการทุจริตในการสอบ ลอกการบ้าน รองลงมาคือ ลักเล็กขโมยน้อย การปลอมแปลงเอกสาร/ข้อมูล ปิดบังข้อเท็จจริง และการโกง เช่น โกงเงินเพื่อน โกงค่ารถ โกงค่าอาหาร เป็นต้น โดยสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมหรือการกระทำเกี่ยวกับการทุจริต เห็นว่า เพราะสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป เด็กมีนิสัยฟุ้งเฟ้อกับสิ่งยั่วยุทางวัตถุมากขึ้น ขาดการปลูกฝังค่านิยมที่ดี ขาดการดูแลเอาใจใส่ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว มีความโลภ ความอยากได้ รายได้ไม่พอกับรายจ่าย และมีข่าวการทุจริตต่างๆ ให้เด็กพบเห็นมากขึ้นโดยเฉพาะแวดวงการเมือง ขาดแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่

ในด้านการศึกษา มีการทุจริตให้พบเห็นทั้งในส่วนของผู้เรียนเอง และในการแต่งตั้ง โยกย้ายครูและบุคลากรทางการศึกษา เช่น ในกระบวนการเข้าศึกษา มีการรับฝากเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนชื่อดัง รวมทั้งการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาที่มีการทุจริตด้วยวิธีการต่างๆ ส่วนในกระบวนการเรียนการสอนนั้น มีการลอกการบ้านกัน การทุจริตการสอบ เช่น การทดสอบ O-net ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ พบว่ามีการทุจริต

หลากหลายรูปแบบ เช่น เขียนคำตอบในยางลบและส่งให้เพื่อนในห้องน้ำ ใช้โทรศัพท์มือถือ ๒ เครื่อง เครื่องแรกวางไว้ใต้เก้าอี้ ส่วนเครื่องที่สอง ซ่อนไว้หว่างขา และส่งคำตอบในลักษณะ SMS ผ่านมือถือเครื่องที่ซ่อนไว้ หว่างขา หรือใช้โทรศัพท์มือถือแต่ไม่ได้ปิดเครื่อง โดยมีการโทรเข้ามา ระหว่างสอบ รวมถึงใช้นาฬิกามือถือเป็นเครื่องมือรับข้อความผ่าน โทรศัพท์มือถือหรือ SMS นอกจากนี้ มีการส่งสัญญาณทำทางเป็น สัญลักษณ์แทนคำตอบ เป็นต้น

งานวิจัยเรื่อง “เรียนอย่างเขียน” ของนิสิตปริญญาตรี คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมี ดร.อมรวิชัย นาครทรรพ เป็น ที่ปรึกษา โดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้เจาะลึกปัญหาการทุจริตในหมู่นักเรียนนักศึกษาจากหลายสถาบัน และสรุปวิธีการในการลอกข้อสอบไว้ เช่น การแอบจดข้อมูลเข้าไปในห้องสอบ โดยซ่อนไว้ตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย แอบไว้ในอุปกรณ์เครื่องเขียน การลอกเพื่อนด้วยการแอบมอง สลับกระดาษคำตอบกัน ส่งโฉบให้กัน ส่งสัญญาณทำทางเป็นสัญลักษณ์แทนคำตอบ รวมทั้งมีการขโมยข้อสอบ หรือส่งคนอื่นเข้าสอบแทน นอกจากนี้ ในยุคของเทคโนโลยี จะใช้อุปกรณ์ เทคโนโลยีต่างๆช่วยในการทุจริตอย่างแยบยลมากขึ้น เช่น โทรศัพท์มือถือ แสงเลเซอร์ เครื่องคิดเลข ซิปหรือเพจเจอร์ เป็นต้น นอกจากการโกง ข้อสอบแล้ว ยังมีการโกงการเช็คชื่อเข้าห้องเรียน โดยให้เพื่อนเซ็นชื่อแทน หรือเช็คชื่อแล้วแอบออกมาจากห้องเรียน ส่วนการทำรายงานก็มีการโกง

เช่นกันโดยการจ้างคนอื่นทำให้ รวมถึงมีการซื้อเกรด/ขโมยเกรด เนื่องจากปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกือบทุกแห่ง เก็บข้อมูลของนิสิตนักศึกษา ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการตรวจสอบผลการเรียน ทำให้เกิดช่องว่างขึ้น จึงมีการขโมยเกรดของคนอื่น

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า แม้ปัญหาการทุจริตดูเหมือนจะเกิดจากตัวเด็กเอง แต่ในทางกลับกันพบว่าสังคมในปัจจุบันต่างหากที่ส่งผลแก่เด็ก สังคมคาดหวังกับคนรุ่นใหม่ว่าต้องเรียนดี ต้องจบปริญญา จึงจะเป็นคนคุณภาพและได้รับการยอมรับ สิ่งเหล่านี้กลายเป็นค่านิยมที่ทำให้บุคคลที่อยู่รอบตัวเด็กคาดหวังให้เด็กได้เรียนสูงๆ ได้ปริญญาบัตรโดยไม่ได้คำนึงถึงความสามารถที่แท้จริง ทำให้เด็กจำนวนหนึ่งได้รับการกดดันสูง จนต้องหาวิธีการผ่านการเรียนในแต่ละระดับชั้นไปให้ได้ไม่ว่าด้วยวิธีการใด นอกจากนี้ ทุกอย่างรอบตัวเด็กมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมความคิด เทคโนโลยีก็มีส่วนสำคัญในการหลอหลอม เช่น ลักษณะการกดปุ่ม ลังการ ซึ่งได้ฝังลงไป ในสันดานของผู้ใช้ เด็กไม่ได้สนใจวิธีการไปสู่เป้าหมาย สนใจเพียงว่าทำอย่างไรให้ตรงเป้าหมาย ทำอย่างไรให้บรรลุตามที่พ่อแม่ สังคมคาดหวัง

๔. การส่งเสริมคุณธรรมเพื่อป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ส่วนหนึ่งมองว่าเกิดจากปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล ภาครัฐจึงมีนโยบายและแผนเพื่อส่งเสริมในเรื่องนี้ และมองว่า “การศึกษา” คือเครื่องมือสำคัญที่สามารถปลูกฝังจิตสำนึกของการมีคุณธรรม และไม่ยอมรับการโกง จึงมีการกำหนดนโยบายและแผน และแนวทางการส่งเสริมด้านการศึกษา ดังนี้

๔.๑ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง

ภาครัฐได้ตระหนักถึงปัญหาการทุจริตและมีการส่งเสริมสนับสนุนมานานแล้ว ดังจะเห็นได้ว่าการกล่าวถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๔ และให้มีการส่งเสริมด้านคุณธรรมและจริยธรรมตลอดมาจนถึงในปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ เน้นให้มีการพัฒนาคนให้มีคุณธรรม นำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีจิตใต้ตั้งามอยู่ในกรอบของศีลธรรม และมีจิตสำนึกสาธารณะ รวมถึงแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศที่มุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของ “คน” ในทุกกลุ่มทุกภาคส่วนของสังคมไทยให้มีพื้นฐานทางจิตใจที่ยึดมั่นใน “คุณธรรม” มีความซื่อสัตย์สุจริต

และ “ความรอบรู้” อันเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่าง “มีเหตุมีผล” รู้จักสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองไทยตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สามารถฝึกพลังเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ และแผนการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับแรกๆ จนถึงฉบับปัจจุบัน ก็เน้นให้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนมาโดยตลอด

นโยบายรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ ดังนั้นนโยบายรัฐบาล (นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) ซึ่งมีนโยบายเร่งด่วนที่จะเริ่มดำเนินการในปีแรก ในเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐอย่างจริงจัง โดยยึดหลักความโปร่งใสและมีธรรมาภิบาลที่เป็นสากล เพื่อให้การใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศโดยรวมอย่างแท้จริง ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ขยายการบังคับใช้บทบัญญัติเรื่องการห้ามการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ให้ครอบคลุมผู้ใช้อำนาจรัฐในตำแหน่งสำคัญและตำแหน่งระดับสูงอย่างทั่วถึง เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ เสริมสร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม

จริยธรรม และธรรมาภิบาลของบุคลากรภาครัฐ ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมของสังคม ให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบธรรม นอกจากนี้ ในนโยบายด้านการศึกษา ได้เน้นให้มีการพัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรม มุ่งการสร้างจริยธรรมในระดับปัจเจก รวมทั้งสร้างความตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความเสมอภาค และดำเนินการให้การศึกษาเป็นพื้นฐานของสังคมประชาธิปไตยที่แท้จริง

นอกจากนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ร่วมกับภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน ได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “สังคมไทยมีวินัย และยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม ทุกภาคส่วนร่วมกัน ป้องกันและปราบปรามการทุจริต” และมียุทธศาสตร์หนึ่งที่จะปลูกจิตสำนึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและสร้างวินัยแก่ทุกภาคส่วน ส่วนกระทรวงต่างๆ และหน่วยงานอื่นๆ ก็มีการจัดทำยุทธศาสตร์ในด้านนี้อย่างหลากหลาย

๔.๒ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดจุดเน้นการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาในเรื่องการปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกประชาธิปไตย โดยให้ดำเนินการเรื่องการปฏิบัติธรรมของนักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง เน้นการปลูกฝังเรื่องความมีวินัย การแบ่งหน้าที่

การทำงาน จิตอาสา การช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ความเสียสละ ความเสมอภาคหญิง - ชาย ตั้งแต่เด็กเล็ก นอกจากนี้ ให้นำโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โครงการครูพระสอนศีลธรรม และโครงการ ปฏิบัติธรรมสำหรับผู้บริหารมาดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำเรื่อง หน้าที่พลเมืองและศีลธรรมกลับมาบรรจุในหลักสูตรและการเรียนการสอน

ในช่วงที่ผ่านมา การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม มีการ สอดแทรกไว้ในทุกระดับการศึกษา ทั้งในหลักสูตร กิจกรรม และ โครงการส่งเสริมคุณธรรม โดยหลักสูตรการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะ เป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ หรือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หรือ พุทธศักราช ๒๕๕๓ ล้วนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และ ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และปฏิบัติตน ตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมถึงหลักสูตรของ อาชีวศึกษาและอุดมศึกษาก็เน้นการส่งเสริมคุณธรรมเช่นกัน

การเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกระดับ ได้มีการสอดแทรก คุณธรรมจริยธรรมไว้ในกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี และ ยุวกาชาด และการเข้าค่ายธรรมะ นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ ดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ โรงเรียนวิถีพุทธ ได้แก่โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของรัฐและเอกชน ที่นำหลักการ

และแนวปฏิบัติทางพุทธธรรมมาพัฒนาหลักสูตรและจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เน้นการพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ผู้สอนเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ สร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ ตามกระบวนการพัฒนาปัญญาของ พระพุทธศาสนา มีการสอดแทรกคุณธรรมและบูรณาการสาระการเรียนรู้ ในหลักสูตร จัดบรรยายภาคการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนถือศีล ฝึกสติ ควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ ฝึกคิดให้ถูกต้อง สวดมนต์ ฝึกการ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข มีการผสมผสานการเรียนรู้จากธรรมชาติ ความสัมพันธ์กับชุมชน และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ ความจริงของชีวิตและสังคม ยึดมั่นในการฝึกตนให้ดำเนินชีวิตตาม แนวทางศีล สมาธิ ปัญญา อยู่เสมอ ในขณะที่มีโรงเรียนวิถีพุทธอยู่ ประมาณหมื่นกว่าแห่ง

นอกจากนี้ หน่วยงานต้นสังกัดได้จัดโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น การส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับการ ฝึกปฏิบัติธรรม โดยจัดให้มีโครงการค่ายคุณธรรมและศูนย์การเรียนรู้ พระพุทธศาสนาในพุทธมณฑล โครงการปฏิบัติธรรมและครอบครัวอบอุ่น ด้วยพระธรรม โครงการหนึ่งใจให้ธรรมะ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม สำหรับเด็กและเยาวชนในพระดำริของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาฯ และจัดให้มีสำนักปฏิบัติธรรมที่มีมาตรฐาน เป็นต้น

ส่วนกรุงเทพมหานครได้จัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว (Anti-Corruption) หลักสูตรโตไปไม่โกง โดยร่วมกับศูนย์สาธารณประโยชน์และประชาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย ในการจัดทำหลักสูตรโตไปไม่โกง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ เพื่อปลูกกระแส ปลูกฝังค่านิยมเรื่องการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันให้แก่เด็กนักเรียนและเยาวชนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผ่านทางการเรียนการสอนหลักสูตรโตไปไม่โกง สำหรับนักเรียนระดับชั้นอนุบาลจนถึงประถมศึกษาปีที่ ๓ โดยนำร่องใน ๒๘๐ โรงเรียน และขยายจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ ๖ ในปีที่ผ่านมา โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาของหลักสูตรเกี่ยวข้องกับคุณธรรม ๕ ประการ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต การมีจิตสำนึกสาธารณะ ความเป็นธรรมทางสังคม กระทำอย่างรับผิดชอบ และเป็นอยู่อย่างพอเพียง และในขณะนี้ กรุงเทพมหานครจะขยายผลไปสู่ระดับสังคม โดยผลิตภาพยนตร์การ์ตูนแอนิเมชั่น มีเนื้อหาสอดคล้องตรงกับคุณธรรม ๕ ประการ ฉายให้นักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครเข้ารับชม และผลิตภาพยนตร์สั้น เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ฟรีทีวี

นอกจากการพัฒนาผู้เรียนแล้ว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารและครู เช่น การอบรมปลูกฝังค่านิยม และจิตสำนึกที่สอดคล้องกับการป้องกันและแก้ปัญหาคอร์รัปชันให้แก่ผู้เรียน การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ความรู้ จัดการความรู้เกี่ยวกับแนวทาง

การปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมการนำคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง การบรรพชาอุปสมบท และฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อรับความรู้ในหลักธรรมและธรรมวินัย ทำให้สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนา งานและพัฒนาสังคมชุมชน และนำความรู้และประสบการณ์ไปบูรณาการ จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

๔.๓ แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

แนวทางการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมมีผู้ศึกษาวิจัยและให้ข้อเสนอแนะไว้หลากหลาย ดังเช่น สถาบันพระปกเกล้า ได้ทำการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย โดยศึกษากระบวนการปลูกฝัง คุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่างๆ พบว่าองค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในทางปฏิบัติ ได้แก่ ระบบการศึกษา ศาสนา การหล่อหลอม กลุ่มมเกลลา แบบอย่างที่ดีจากผู้นำ วัฒนธรรมการชมมากกว่าการติ โดยพบว่าคนศรีลังกา ไต้หวัน ฟินแลนด์ เยอรมนี สวิสเซอร์แลนด์ และ นิวซีแลนด์ มีคุณลักษณะโดดเด่นในด้านความซื่อสัตย์ซื่อตรง ซึ่งเกิดขึ้น จากกระบวนการกลุ่มมเกลลาทางสังคมเป็นหลัก ส่วนสถาบันครอบครัว และสถาบันการศึกษาของประเทศเกาหลี ไต้หวัน เวียดนาม ศรีลังกา อินเดีย ฟินแลนด์ เยอรมัน สวิสเซอร์แลนด์ แคนาดา และนิวซีแลนด์ ให้ความสำคัญในการหล่อหลอมกลุ่มมเกลลาคุณธรรมจริยธรรมของเด็ก เยาวชน ซึ่งการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมผ่านสถาบันการศึกษานั้น มีทั้งการจัดหลักสูตรให้มีรายวิชาด้านศาสนาโดยตรง หรือวิชาอื่นที่

มุ่งสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาหลากหลาย หรือเป็น Secular State เช่น อินเดีย จะไม่สอนวิทยาศาสตร์โดยตรง แต่มีวิชาว่าด้วยพลเมืองดี วิชาปรัชญาชีวิต อย่างไรก็ตาม การเรียนการสอนได้ผลดีในหลายประเทศนั้น เป็นการสอนผ่านกระบวนการกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สอนให้คิดวิเคราะห์หาเหตุผลด้วยวิจารณญาณ การยอมรับความแตกต่างและการเคารพสิทธิผู้อื่น

โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในศรีลังกาเป็นส่วนสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการเชื่อมเข้ากับการศึกษาในระบบโดยนักเรียนที่จบจากโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะได้รับคะแนนพิเศษ ๑๐ คะแนน ในการเข้าเรียนต่อระดับมหาวิทยาลัย ในขณะที่ครูเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมมีประกาศนียบัตรรับรอง ทำหน้าที่อบรมกลุ่มเด็กเยาวชนด้วยจิตสาธารณะ เพราะไม่มีค่าตอบแทน มีเพียงการยกย่องให้เกียรติอย่างเป็นทางการ ซึ่งศรีลังกาและไต้หวันนับเป็นประเทศที่ใช้วัฒนธรรมการชม การยกย่องให้เกียรติเพื่อกลุ่มเด็กคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนอย่างเป็นทางการ

ในขณะที่ประเทศไต้หวัน สื่อสารมวลชนมีบทบาทในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของสังคมอย่างมาก อีกทั้งยังมีองค์กรคุณธรรมที่ทำงานบริการสาธารณะและรณรงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมจำนวนมากทั้งในและนอกประเทศ ส่วนเกาหลีใต้มีการหล่อหลอมกลุ่มเด็กที่เกิดขึ้นในครอบครัวผ่านการอบรมสั่งสอนและแบบอย่างที่ดี

จากผู้นำครอบครัว เมื่อเข้าสู่โรงเรียนมีหลักสูตรที่เน้นให้คิดวิเคราะห์ ด้วยเหตุด้วยผล มีการอภิปรายถกเถียงจากประสบการณ์และกรณีศึกษา นอกจากนี้ มีเครื่องมือหลักอีกประการ คือ หลักคำสอนของขงจื้อ ซึ่งทำให้ ชาวเกาหลีได้มีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ ของแต่ละคนอย่างเคร่งครัด

สำหรับกระบวนการปลูกฝังของประเทศไทยพบว่า สถาบันหลัก ของสังคมทั้งสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ยังมีได้ แสดงบทบาทให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการกล่อมเกลาหรือปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ความซื่อตรง” ดังนั้น แนวทาง การเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย ต้องให้สถาบันหลักของสังคม ทั้งสาม ซึ่งเรียกว่า “บวร” ร่วมแรงร่วมใจกันในการปลูกฝัง เสริมสร้าง และกล่อมเกลาสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน โดยใช้หลักธรรมทางศาสนา แนวพระราชดำรัสหรือพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หลักความพอเพียงและหลักราชการใน ด้านความซื่อตรงของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ต้องมี “ต้นแบบที่ดี” จากผู้นำประเทศและผู้นำในสถาบันต่างๆ ทั้งผู้นำครอบครัว ผู้นำชุมชน ผู้นำสังคม หรือผู้นำองค์กร อีกทั้งต้องสร้างระบบและ กระบวนการยกย่องเชิดชูดูแลคนดีที่ซื่อตรงอย่างเป็นรูปธรรม โดยมี ภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน ร่วมสนับสนุนและระดมแรงค์ ขยายผลออกไปในวงกว้าง ช่วยติดตามสอดส่องดูแล

นอกจากนี้ สถาบันพระปกเกล้าได้จัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างความเชื่อถือได้ ๙ ยุทธศาสตร์ โดยข้อเสนอยุทธศาสตร์ หนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ยุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความ เชื่อตรงในสถาบันการศึกษา โดยกำหนดมาตรการดังนี้ ๑) กำหนดสาระ เรื่องความเชื่อถือได้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรในทุกระดับการศึกษา ๒) สร้างแรงจูงใจโดยการสนับสนุนงบประมาณในการสร้างนวัตกรรม ด้านความเชื่อถือแก่เด็กและเยาวชน ๓) ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งภายในและภายนอกประเทศ ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนหรือการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมร่วมกับ ชุมชน ๔) ส่งเสริมให้มีเยาวชนคนต้นแบบควบคู่กับครูต้นแบบ และ ๕) ถอดบทเรียน คนต้นแบบและครูต้นแบบเพื่อใช้เผยแพร่สู่ สาธารณะและนำไปสู่การยกย่องเชิดชู

ในขณะนี้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ (ป.ป.ช.) ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยใช้กลไกทางการศึกษา เพื่อพัฒนาหลักสูตรทุกระดับการศึกษาตั้งแต่ก่อนวัยเรียน การศึกษา ขั้นพื้นฐาน อุดมศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเปลี่ยนนิสัย ของคนไทยให้เป็นคนดีมีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ยึดมั่นความถูกต้อง แยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ตลอดจน ให้คณะอนุกรรมการฯ ประสาน ดำเนินการ และเสนอแนะแนวทางการ

เสริมสร้างความร่วมมือในทุกภาคส่วนที่รับผิดชอบระบบการศึกษาของประเทศไทย ตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งให้มีการติดตามประเมินผลและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๕. ข้อเสนอแนะ

เป็นที่ยอมรับกันว่า “การศึกษา” เป็นเครื่องมือสำคัญในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ หากคนไทยได้รับการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิเสธการโกงทุกรูปแบบตั้งแต่วัยเยาว์ จะบรรเทาปัญหาการโกงในอนาคตได้ แต่ถึงแม้หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนจะได้จัดทำนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ รวมทั้งโครงการและกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้คนไทยมีคุณธรรมจริยธรรมอย่างหลากหลาย ก็ยังพบเห็นการทุจริตคอร์รัปชันอยู่ทั่วไป ทุกฝ่ายจึงต้องเร่งดำเนินการเพื่อปลูกฝังคุณธรรม รวมถึงความซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม และการต่อต้านการทุจริตให้แก่คนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนให้เข้มข้นมากขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะที่ควรเร่งดำเนินการดังนี้

๑) ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ในการกล่อมเกลาและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ผ่านการจัดหลักสูตรและวิชาว่าด้วยความสัมพันธ์พลเมือง เพื่อการเรียนรู้ และการประพฤติปฏิบัติ

๒) ปรับเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของคนในสังคมจากการยกย่องคนจากคุณค่าของปริญญาบัตร มาเป็นการยกย่องความดีมีคุณธรรม จริยธรรม มีศักยภาพและขีดความสามารถในการทำงานที่สามารถสนองตอบความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อลดแรงกดดันของนักเรียน/นักศึกษาในการเรียนการสอน

๓) ดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาครู โดยเฉพาะครูในระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา รวมทั้งข้าราชการที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาทั้งของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมไปสู่ตัวผู้เรียน ผ่านการจัดการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตร

๔) ปรับหลักสูตรการศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยเพิ่มวิชาการสอนคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ให้นักศึกษามีทักษะความรู้ และความสามารถในการสอนหลังสำเร็จการศึกษา

๕) ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกฝัง เสริมสร้างและกลมกลืน
สมาชิกในสังคมให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย มีความ
รับผิดชอบ การเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำที่มีความซื่อสัตย์สุจริต สร้าง
วัฒนธรรมการชื่นชมมากกว่าการติเตียน ผ่านการผลิตภาพยนตร์ผ่าน
สื่อโทรทัศน์ เพื่อปลูกฝังและสร้างทัศนคติ ค่านิยมที่ดีของการเป็นพลเมือง

เอกสารอ้างอิง

- <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1689>. บทความวิชาการชุด “อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ : United Nations Convention against Corruption 2003”.
- http://region4.prd.go.th/ewt_news.php?nid=2620&filename=index. การเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention against Corruption - UNCAC) ค.ศ. ๒๐๐๓ ของประเทศไทย.
- <http://cpi.transparency.org/cpi2012/results/>. CORRUPTION PERCEPTIONS INDEX 2012 .
- <http://thaipublica.org/2011/12/7-things-index-corruption-2011/>. ๗ ข้อควรรู้เกี่ยวกับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน ๒๐๑๑.
- <http://dusitpoll.dusit.ac.th/polldata/2555/25551352598694.pdf>. สวนดุสิตโพล เรื่อง “คอร์รัปชัน” ปัญหาที่ต้องแก้ไขด่วน!!
- <http://www.pwc.com/th/en/publications/2012/assets/gecs-th2012-for-web.pdf>. Thailand Economic Crime Survey 2011 Cybercrime: are you at risk?.
- http://www.pwc.com/th/en/press-room/highlight-coverage/2012/assets/19_nov_2012-thanonline.pdf. PwC เผยผลสำรวจชี้ ‘ภัยทุจริตคอร์รัปชันและไซเบอร์คราฟ’ พุ่งแนะธุรกิจปรับตัวรับมือ.
- <http://www.thairath.co.th/content/edu/294465>. แอบคิโพลล์ เรื่อง “ประเมินคุณธรรมจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐและข้าราชการไทยในสายตาเด็กและเยาวชนใน กทม.”.
- <http://www.ryt9.com/s/abcp/1484357>. แอบคิโพลล์ เรื่อง “แนวโน้มทัศนคติอันตรายของสาธารณชนคนไทยว่าด้วยการยอมรับรัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน แต่ขอให้ตนเองได้ประโยชน์ด้วย และการโกหกเพื่อเอาตัวรอด”.
- <http://www.kpi.ac.th/kpith/pdf/วารสาร/53/01/50-0307>. การทุจริตในอปท.-รศ.ดร.โกวิทย์ พวงงาม.pdf. การทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : มาตรการและกลไกการป้องกัน.

[http://www.komchadluek.net/detail/20120620/133230/เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ\(1\).html#.UKi7YXrF16E](http://www.komchadluek.net/detail/20120620/133230/เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ(1).html#.UKi7YXrF16E). เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ(1).

[http://www.komchadluek.net/detail/20120621/133306/เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ\(2\).html#.UKi7nXrF16E](http://www.komchadluek.net/detail/20120621/133306/เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ(2).html#.UKi7nXrF16E). เจาะลึก..ขบวนการโกงสอบตำรวจ(2).

<http://dusitpoll.dusit.ac.th/polldata/2555/25551326623021.pdf>. ส่วนดุสิตโพล เรื่อง “ “เด็ก” ปัจจัยสำคัญในการแก้ไขปัญหาทุจริตที่ยั่งยืน”.

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=225751>. การทุจริตการสอบ O-net.

<http://www.unigang.com/Article/1371>. ทำไมต้องลอกข้อสอบ.

[http://repository.mmutp.ac.th/bitstream/123456789/661/1/Factors Relating to the Lack the Virtue of Honesty in Students Learning.pdf](http://repository.mmutp.ac.th/bitstream/123456789/661/1/Factors%20Relating%20to%20the%20Lack%20of%20the%20Virtue%20of%20Honesty%20in%20Students%20Learning.pdf). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ในการเรียนของนักศึกษา.

www.moe.go.th/moe/upload/news20/FileUpload/30487-2164.doc. จุดเน้นการขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การบริหารงานนายพงศ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ.

<http://www.dailynews.co.th/article/44/156983>. โรงเรียนวิถียุทธ.

<http://www.komchadluek.net/detail/20121103/143887/กทม.เปิดตัวการ์ตูนโตไปไม่โกง.html#.UKjOi3rF16E>. กทม.เปิดตัวการ์ตูน “โตไปไม่โกง”.

<http://123.242.181.90/moiclean/yut/yut.htm>. บทสรุปยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต.

[http://www.kpi.ac.th/kpith/pdf/โครงการ/integrity/06-21-54 Integrity-Executive Summary.pdf](http://www.kpi.ac.th/kpith/pdf/โครงการ/integrity/06-21-54%20Integrity-Executive%20Summary.pdf). รายงานสรุปผลการศึกษา การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความซื่อตรงในสังคมไทย. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า. ๒๕๕๕.

http://www.moralcenter.or.th/ewt_dl_link.php?nid=527. เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรม ปี ๒.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ดร. สุทธศรี วงษ์สมาน
นางทิพย์สุดา สุเมธเสนีย์
นายชาญ ต้นติธรรมถาวร

รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
และพัฒนาการเรียนรู้
ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้รวบรวมและเรียบเรียง

นางเกื้อกุล ชั่งใจ
นางสาวสุวิมล เล็กสุขศรี
นางสาวทวีพร บุญวานิช
นายดุสิต ทองสวัสดิ์

นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ
นักวิชาการศึกษานโยบายพิเศษ

